

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 135

Helmond, 10 november 2021
Onderwerp: Brainport Smart District - indiening voorstel Groeifonds

Zaaknummer: 50771482

Geachte leden van de gemeenteraad,

Brainport Smart District (BSD) zien we met elkaar als dé innovatieproeftuin van Nederland op het gebied van bouwen, wonen en samenleven. Daarnaast is BSD hét initiatief dat de innovatiekracht van de regio verbindt aan verstedelijkings- en bereikbaarheidsopgaven en grote maatschappelijke transitie. Eerder hebben we uitgesproken dat het verzilveren van belangrijke financieringskansen voor BSD een hoge prioriteit heeft. In raadsinformatiebrief nr. 57 (mei 2021) werd u geïnformeerd over de innovatiepropositie van BSD. Met deze propositie heeft BSD de basis gelegd voor het ontwikkelen en aantrekken van additionele financiële ondersteuning en betrokkenheid voor de innovatieve ontwikkeling van BSD vanuit de regio, het rijk en Brussel. Met steun vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is op vrijdag 29 oktober een aanvraag ingediend bij het Nationaal Groeifonds, waarin Brainport Smart District (BSD) definitief als startconsortium is opgenomen.

Graag informeren wij u over het doorlopen proces van de afgelopen maanden met betrekking tot deze financiële aanvraag richting het Nationaal Groeifonds.

Proces tot indiening Nationaal Groeifonds

Eind mei heeft BSD zich formeel aangemeld bij het Nationaal Groeifonds met onze intentie om een aanvraag in te dienen. Op basis van deze aanmelding is BSD benaderd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) met de vraag of BSD wilde meewerken aan een bredere aanvraag die BZK samen met BTIC (Bouw Techniek Innovatie Centrum) wilde gaan opstellen. BTIC is het innovatieprogramma gelieerd aan Bouwend Nederland, waarin de ministeries van BZK, Economische Zaken (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (I&W) samenwerken met drie technische universiteiten en TNO.

Het bestuur van de Stichting BSD heeft in juni geoordeeld dat een gecombineerde aanvraag meer kansrijk lijkt. Vanaf dat moment is een intensief traject met BZK en BTIC gestart om de propositie van BSD op te nemen in de aanvraag voor het Nationale Groeifonds, met BSD als één van de startconsortia.

Een werkbezoek van een bestuurlijke delegatie van de Ministeries van BZK en EZK op 17 september jl. aan o.a. BSD in Helmond, maakte deel uit van deze aanpak.

Samenvatting van de aanvraag

Hierna treft u de samenvatting aan die is opgenomen in de aanvraag. Onderdeel van de aanvraag zijn ondertekende Letters of Commitment (oftewel ondersteuningsverklaringen) van: Stichting BSD, CRA Vastgoed, cc-Studio, Cedrus Vastgoed, Hendriks Coppelmans, De Meeuw, DGV Group, Dura Vermeer, EcoCabins, Heijmans, IBIS, Janssen de Jong, mHome, Modulair Mindset, Solarix, Stam & De Koning, Unsense, Fontys, TU/e, SPARK en Woonbedrijf.

In deze Letters of Commitment ondertekenen de partijen de ambitie en leggen zij hun intenties vast om te investeren in onderzoek en innovatie in BSD. Dat behelst een totaal van 22 projecten met ca. 1000 permanente en 500 tijdelijke woningen in de periode 2022-2030. Deze aantallen betreffen daarmee een belangrijk deel van het totaal aantal woningen in BSD.

Daarnaast zijn er kwalitatieve steunbetuigingen toegevoegd vanuit de Gemeente Helmond, Brainport Development en de Provincie Noord-Brabant. Bovendien is het belangrijk te benoemen dat met deze aanvraag ook het Ministerie van BZK de doelstellingen én ambities van BSD onderschrijft.

Van de totale investering in Onderzoek & Innovatie binnen BSD (46.1 miljoen euro) hebben de private partners, met eerdergenoemde Letters of Commitment, zich bereid verklaard om 23.1 miljoen euro te investeren. Daarnaast wordt nu dus een eenmalige impuls gevraagd van 18.7 miljoen euro van het Nationaal Groeifonds. Deze middelen zullen worden ingezet ter dekking van een deel van de innovatiekosten, de financiering van de programmaorganisatie, de innovatie-infrastructuur, kennisdeling en de monitoring van impact. Zoals bekend is het daarnaast voor de toekomst van BSD noodzakelijk om naast deze incidentele middelen ook een structurele financiering van innovatie op te stellen.

Het is een positief signaal dat we weten dat we per 31 oktober 2021 deel uitmaken van een ingediend voorstel. In het proces dat daaraan vooraf ging hebben meerdere toetsingen plaatsgevonden met ministeries en andere betrokken partijen, onder andere om de haalbaarheid van het BZK-voorstel in te kunnen schatten en de reële omvang van de vraag aan het Nationaal Groeifonds te bepalen. Hiermee bestaat echter nog geen zekerheid over de uitkomst van dit proces.

Binnenkort komen de samenvattingen van de verschillende indieners via de website van het Groeifonds beschikbaar via: <https://www.nationaalgroeifonds.nl/>

Planning

De aanvraag voor het Nationaal Groeifonds kent een procedure en planning:

- Eind oktober (en is inmiddels dus gereed): definitieve indiening door BZK van de aanvraag bij het Nationaal Groeifonds. BZK levert het voorstel in bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). RVO beoordeelt de toegangspoortseisen.
- Eind december/begin januari: Oordeel RVO gereed. Dan weet BSD of het voorstel door de toegangspoort is gekomen.
- Maart / April 2022: Oordeel officiële commissie van het Nationaal Groeifonds gereed. Dan weet BSD definitief hoe het voorstel is beoordeeld.

Zie in de bijlages de kamerbrief van 1 november 2021 die door minister Blok en minister Hoekstra is uitgebracht over het proces tweede ronde van het Nationaal Groeifonds en het sluiten van de toegangspoort + overzicht van ingediende voorstellen.

Tot slot

U wordt op de hoogte gebracht van belangrijke tussentijdse berichten rondom deze aanvraag. Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
Burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris

Bijlage: Kamerbrief + overzicht ingediende voorstellen Groeifonds tweede ronde

SAMENVATTING BTIC VOORSTEL

BRAINPORT SMART DISTRICT: “INNOVATIE PROEFTUIN VOOR TOEKOMSTBESTENDIG BOUWEN, WONEN en SAMENLEVEN”

In de Brainport Regio, in de gemeente Helmond, wordt Brainport Smart District ontwikkeld, **een (inter)nationaal volstrekt unieke, 150ha grote innovatieproeftuin**. De integrale benadering van maatschappelijke opgaven en bewonersparticipatie als centrale uitgangspunten, maken van BSD een uniek innovatie/woonprogramma. We onderscheiden ons als innovatieproeftuin, omdat het in BSD niet bij uitproberen blijft. Het is naast een omgeving waar bouwers en onderzoekers innovaties testen, ook een echte woonwijk, waar echte mensen wonen, die echte oplossingen willen die de kwaliteit van wonen en leven verbeteren. Samen bouwen we aan een slimme wijk die onze planeet niet verder belast, vervuult of uitput. Een wijk die met technologie en sociale innovatie, waarde en betekenis toevoegt aan het leven van de mensen die er gaan wonen of de wijk gaan gebruiken.

We ontwikkelen BSD als innovatieproeftuin voor de immense nationale woonopgave. Een innovatie-proeftuin voor bouwen, wonen en samenleven, waarin we ontwerpen en ontwikkelen en waar we kennis en leerervaringen delen in de bouw en infra sector. Als platform voor andere regio's en steden, ontsluiten we kennis en innovaties die gebruikt kunnen worden bij het ontwikkelen van slimme, groene en sociale woonwijken. BSD is een nationaal cocreatie proces van bewoners, bouwers, architecten, ontwikkelaars, techneuten, studenten en andere innovators.

Een dynamisch proces dat plaatsvindt in een levend laboratorium voor de ontwikkeling en het testen van nieuwe producten, diensten en systemen op het gebied van wonen en leven. Een leeromgeving voor onderzoek, ondernemers en maatschappelijke actoren. Een openinnovatiesysteem met wortels in Helmond als de bakermat van innovatie in woningbouw (Brandevoort, Dierdonk, kubuswoningen), in het hart van Brainport Regio Eindhoven, als frontrunner op gebied van hightech- innovatie en publiek-private samenwerking. Met een open uitnodiging naar alle pioniers die open staan, om samen met ons te experimenteren. In Helmond, Brainport, in Nederland en daarbuiten.

BSD krijgt een omvang van ca 2.600 innovatie woningen en hanteert een unieke innovatieaanpak langs 3 lijnen:

In BSD worden innovatieprojecten uitgevoerd samen met toekomstige bewoners in een Quadruple samenwerking, die perfect aansluit bij de BTIC-opgaven: **bouwversnelling en arbeidsefficiëntie, circulair bouwen, verduurzaming/ emissiereductie en klimaatadaptatie**, naast brede maatschappelijke impact, welvaart en geluk (sociaal). De innovatieprojecten krijgen een omvang van 20-150 woningen, welke via experimenteel ontwerp, ontwikkeling en productie en/of bouw, moeten leiden tot bewezen, schaalbare en deelbare inzichten en concepten/ prototypen, die een directe bijdrage moeten leveren aan het versnellen van de productie van duurzame, leefbare en betaalbare woningen.

Omvang en impact innovatie en onderzoek in BSD

In de innovatieprojecten binnen BSD, wordt in de periode 2022 - 2028 totaal EUR 46,1 m besteed aan onderzoek & innovatie, waarvoor Brainport, EUR 18.7 m Groeifondsfinanciering vraagt, welke gematcht wordt door EUR 23.1 m bijdragen van consortiumpartners. Wij gebruiken dit voor het opzetten van innovatie-infrastructuur in lijn met het activiteitenplan en het ontwikkelen van innovatieve prototype woningen en hieraan gerelateerde innovaties. Er worden ca 14 innovaties ontwikkeld en Roland Berger rekent hiervoor een direct bbp-effect uit van ongeveer 500 m per jaar in 2042 en een indirect bbp-effect van circa EUR 340 m per jaar. **Hiermee levert BSD als onderdeel van BTIC ook een relevante bijdrage aan het Groeivermogen van de Nederlandse economie**, naast groene en sociale impact.

Eén van de partijen die hier onderzoek naar doet schat in dat de productietijd van modulaire gebouwen versneld kan worden van 25 weken per gebouw naar 5 weken per gebouw met behoud van dezelfde hoeveelheid personeel, hiermee stijgt arbeidsefficiëntie met 80%. De inschatting is dat dit kan leiden tot een additionele 6.000 gebouwen per jaar door de partij. Omdat andere schakels betrokken bij woningrealisatie (zoals overheden die vergunningen afgeven, vervolgonconsortia zullen zich waarschijnlijk inzetten om dit te versnellen) ook dienen te versnellen, wordt een correctie van 50% genomen op het aantal additionele gebouwen (resultierend in 3.000 additionele gebouwen per jaar). Van deze 3.000 additionele gebouwen wordt ingeschat dat 30% van de gebouwen woningen betreft (de overige gebouwen betreffen tijdelijke huisvesting

voor bijvoorbeeld statushouders en kantoorpanden). Dit betekent dat er ca. 900 additionele woningen worden gerealiseerd wanneer deze innovatie geïmplementeerd wordt.

Het produceren van deze nieuwe woningen vraagt wel een nieuw type werknemer: een deel van de arbeidspopulatie dient omgeschoold te worden om modulair/industrieel bouwen mogelijk te maken. Om dit te bewerkstelligen wordt tussen Brainport, SPARK, Fontys en de TU Eindhoven samengewerkt om kennis te vertalen naar om- en bijscholing binnen het werkpakket **Learning Community**.

Binnen BSD wordt tegelijkertijd aan sociale innovaties gewerkt. Alle bewoners van Brainport zijn onderdeel van een '**gebruikersraad**': een **consumentenpanel** wat meewerkt aan coöperatieve initiatieven omtrent gezondheid, energie en andere gedeelde voorzieningen.

Ook dragen innovaties bij aan andere sociaaleconomische uitdagingen, bijvoorbeeld woningen die voldoen aan BENG1 (aardgasvrij en energieneutraal), biobased woningen en klimaat adaptieve en natuur inclusieve woonwijken. Zo draagt Brainport bij aan het wonend houden van Nederland waarbij rekening wordt gehouden met woonwensen, woongenot en welzijn.

Uitgangspunt in Brainport Smart District is om de normale grond en stichtingskosten van de woningen in de innovatieprojecten te financieren via de markt. De GREX en normale stichtingskosten van de woningen maken om die reden **geen** deel uit van ons plan. BSD richt zich in alle projecten op de onderzoek en innovatie onderdelen in deze projecten. Alle kosten van de BSD-organisatie, proeftuin, kennisontwikkeling en infrastructuur worden toegerekend aan de innovatieprojecten, meestal met een eenmalige bijdrage per woning op het moment dat de grond aan het desbetreffende project wordt uitgegeven. De innovatie en onderzoekskosten per project worden primair gedeeld tussen de private partners en een bijdrage via ons Innovatiemodel (in ontwikkeling). Aangezien de bijdragen uit dit Innovatiemodel (jaarlijks terugkerend) zich ontwikkelen naar rato van de uitgifte van de grond en de ontwikkeling van de woningen, is er gedurende de jaren 1 t/m 7 in de exploitatie sprake van een tekort. Uit de begroting blijkt dat dit tekort verdwijnt zodra de uitgifte van grond een bepaalde omvang bereikt. De impuls bijdrage van NGF, zorgt er dan voor, dat de BSD-ontwikkeling met haar innovatieprojecten conform planning kan starten en dat ook in de eerste jaren de innovatiedoelstellingen met de beoogde impact kunnen worden gerealiseerd. Tegelijk ontstaat hierdoor een dekkende exploitatie, welke niet langer afhankelijk is van incidentele ondersteuning en wordt de BSD-innovatie infrastructuur duurzaam qua financiering.